

Консорциум „Партньори за ефективно професионално образование“, София, 2014 год.

Задача 6.1. Изготвяне на анализ за резултатите от външното оценяване за всяка една от 20-те секторни мрежи

Анализ на резултатите от външното оценяване.

Ефективност на училищата в секторна мрежа

Хотелиерство.

Съдържание

1. Уводни думи.....	2
2. Икономически показатели и тенденции:	2
3. Секторна мрежа „Хотелиерство“	3
4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността.....	4
Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.....	
	6
<i>Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности</i>	
	6
<i>Управление на училището в секторна мрежа Хотелиерство.....</i>	
	10
<i>Училищна среда</i>	
	14
<i>Организация на учебния процес и оценяването</i>	
	17
<i>Партньорства и родителско участие</i>	
	19
<i>Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация</i>	
	21
Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот.....	
	22
<i>Ученици, положили успешно Държавен зрелостен изпит и Държавен изпит по професията</i>	
	22

<i>Отпаднали ученици</i>	24
<i>Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация.....</i>	25
<i>Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии.....</i>	26
5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарты) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател.....	27
6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране	27

1. Уводни думи

Анализът на секторна мрежа „Хотелиерство“ е разработен в рамките на проект BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Анализът следва структурата на анализите на резултатите от външното оценяване и ефективността, предложен за секторните мрежи. След представянето на данни за общия икономически контекст за секторите на икономиката, към които основно има принос секторната мрежа, с фокус и върху очакванията за развитието на пазара на труда, е направен анализ за секторната мрежа, базиран на данните за наблюдаваните индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, част от Единната система за управление на професионалното образование. Бенчмаркинг анализът е представен в отделен документ, допълващ анализите за секторните мрежи.

2. Икономически показатели и тенденции:

Хотелиерството е неразривно свързано с развитието на туризма, който – като един от експортно-ориентираните сектори на икономиката – се развива сравнително устойчиво дори и в последните 5 години, когато повечето сектори на икономиката изпитват сериозни проблеми. В същото време, хотелиерството е свързано и с общото състояние на икономиката, тъй като обслужва и голям брой пътувания по бизнес и лични поводи, които не са свързани с туристическата индустрия. След известен спад в началото на кризата през 2009 година (6.7% на годишна основа), притокът на средства по платежния баланс от пътувания на чужденци се увеличава всяка година, като постепенно се ускорява и достига 4.9% през 2013 година при общ обем от малко над 3 милиарда евро през 2013 година. През 2013 година са отчетени 9.2 милиона посещения на чужденци в България, от които 57% са от останалите страни членки на

Европейския съюз, 11% от Турция и над 7% от Русия. Увеличението спрямо 2008 година е 7.7%. Сред курортите най-много нощувки отчита Слънчев бряг – 4.3 милиона през 2013 година, следван от Златни пясъци – 3 милиона, и Албена – 1.5 милиона, като и в трите случая преобладават чуждестранни туристи.

Произведената продукция в хотелиерството е в размер на 1.3 милиарда лева през 2012 година, като се отчита увеличение от близо 10% спрямо 2008 година. Общо в хотелиерството са заети над 140 хиляди души, повечето от които в микро и малки фирми. Заетостта расте спрямо 2008 година с близо 9%, разходите за персонала се увеличават с над 44%, а броят на предприятията в сектора се увеличават с почти 20% и надминават 26 хиляди през 2012 година. Част от хотелиерския сектор страда от изключително силни сезонни колебания, макар че друга част (бизнес хотелите в големите градове) е много по-малко засегната. Официалните заплати на заетите в сектора са най-ниските в България, с около 40% по-ниски от средните – което говори за голям дял на неформалните плащания. Като цяло отрасълът е конкурентен и има потенциал за бъдещо развитие, а търсенето на персонал ще се увеличава

3. Секторна мрежа „Хотелиерство“

Секторната мрежа „Хотелиерство“ включва професионални направления туризъм, икономика, облекло и хранене и хотелиерство. За целите на настоящия проект в тази секторна мрежа са включени шест гимназии, изброени в таблицата по-долу:

Област	Община	Населено място	Име на училището
Добрич	Добрич	Добрич	Професионална гимназия по туризъм "П. К. Яворов"
Пазарджик	Велинград	Велинград	Професионална гимназия по икономика и туризъм "Алеко Константинов"
Пловдив	Пловдив	Пловдив	Професионална гимназия по туризъм "Проф. д-р Асен Златаров"
Русе	Русе	Русе	Професионална гимназия по туризъм "Иван П. Павлов"
Сливен	Сливен	Сливен	Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм "Акад. Неделчо Неделчев"
Стара Загора	Стара Загора	Стара Загора	Професионална гимназия по облекло и хранене "Райна Княгиня"

В изброените професионални гимназии в тази секторна мрежа през 2013 година¹ се обучават 3 343 ученици и са ангажирани 357 преподаватели. Всяка от горепосочените гимназии е дала данни за целите на изследването и анализа се фокусира основно върху тях, като за по-детайлна картина, на фона на която ще бъде разгърнат анализа, ще бъдат използвани сравнителни данни за цялата страна по професионални направления. Съотношението ученици на един учител в тези гимназии е 9,4 – над средното за всички включени в изследването 20 секторни мрежи – 8,95. Средният брой на учениците в гимназиите, включени в проучването в тази секторна мрежа, е почти два пъти по-нисък от средния за всички секторни мрежи и достига 557 ученици (средно за всички секторни мрежи този брой е 466). Дори и най-малкото изследвано училище в тази секторна мрежа е с 429 ученици, а преобладаващият брой от училища в нея, обект на настоящото проучване, са с повече от 500 ученици. Около 40% от преподавателите в избраните гимназии от секторната мрежа са на възраст над 50 г. Това е дял, малко по-нисък от средния за 20-те секторни мрежи (44%).

4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността

Анализът следва логиката на идентифицираните в рамките на проекта индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, за които в рамките на проведеното изследване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование, бяха събрани данни.

Данните за гимназиите, включени в проекта и разпределени във двадесет секторни мрежи, са съпоставени и анализирани с данните за професионалните училища, които бяха обхванати в анкетно проучване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование. За да могат да бъдат направени тези сравнения и да бъде коментирано представянето на училищата в секторната мрежа, бе извършен анализ на данните на всички професионални училища, включени в анкетното проучване. Трябва да се има предвид, че не за всички индикатори има данни за всички училища и съвкупността, която реално е използвана при пресмятането на отделни индикатори, може да варира с разлика от няколко десетки училища. Гимназиите, за които са събрани и анализирани по голямата част от данните, са 317, като в тази бройка са включени и 112 училища, участващи в проекта, за които има събрани достатъчно данни.

В анализите по секторни мрежи и в бенчмаркинг анализа са ползвани основно два типа графики – хистограми и боксплотове. Хистограмите илюстрират отговори на въпроси в скалите, в които те оригинално са зададени на анкетираните и кодирани. Основно са използвани пет и шестстепенни рангови скали с ясно определена посока, в която оценките се подобряват/влошават. Боксплотове илюстрират разпределението по секторни мрежи на точкови оценки от 0 до 100, които се използват в ЕСУПО. Тези точкови оценки са калкулирани на базата на разнообразие от социологически и административни данни, като точната

¹ справка на Админ Софт за 2013 г.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

дефиниция на всеки индикатор и методът на изчисление са дадени в приложение. При боксплотове, както е обичайно, кутиите показват 25-тия (отдолу) и 75-тия (отгоре) перцентил. Напречните линии отдолу и отгоре показват границата, отвъд която са разположени екстремните стойности (съответно минимум – отдолу и максимум - отгоре). Отвъд тези граници като точки са показани конкретни екстремни стойности – училища с необичайно ниски или необичайно високи оценки. За удобство на визуалното сравнение всички графики по секторни мрежи, заедно с графика на обобщаващите стойности за съвкупността, са дадени на обща дъска.

Данните за секторна мрежа „Хотелиерство“ в приложените фигури са означени с номер 18. В приложените графики (боксплотове) данните за тази секторна мрежа съвпадат с графичните изображения за секторна мрежа „Ресторантьорство“ (означени с номер 19) доколкото училищата, причислени към секторните мрежи, подготвят ученици в едно и също професионално направление – Хотелиерство, ресторантьорство и кетеринг. За да могат да бъдат представени визуално данните за всички секторни мрежи в сравнителен план, секторните мрежи са означени с номера, както е посочено по-долу²:

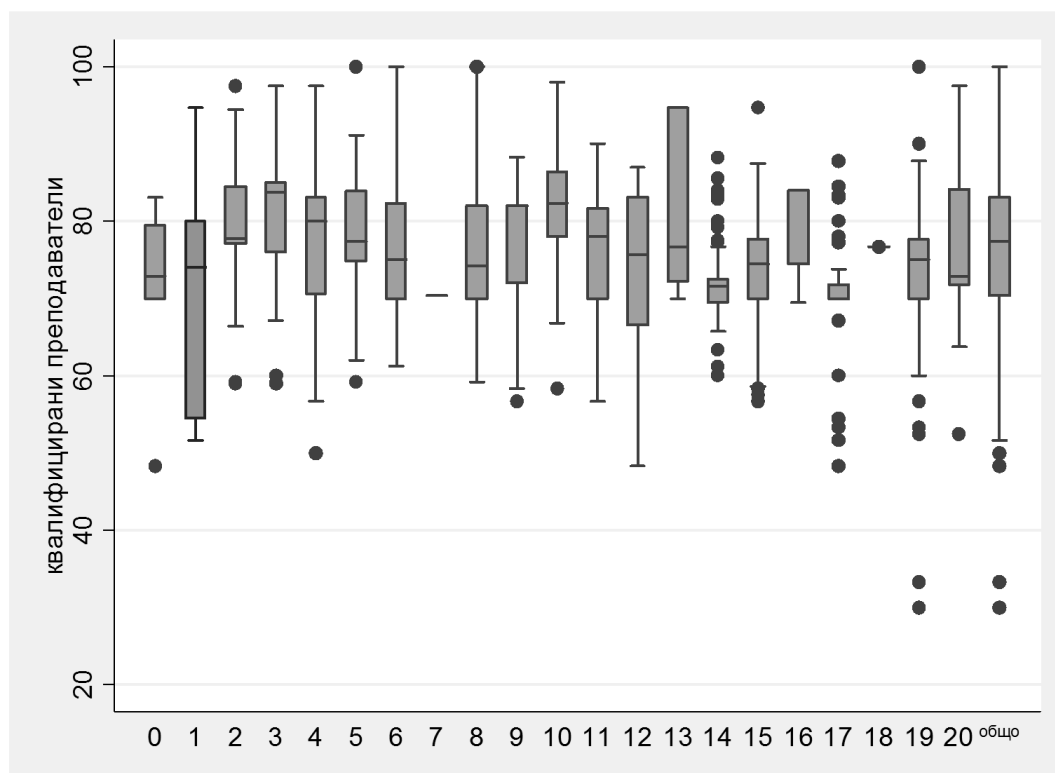
- СЕКТОРНА МРЕЖА ИЗКУСТВА 1
- СЕКТОРНА МРЕЖА ТЪРГОВИЯ 2
- СЕКТОРНА МРЕЖА БАНКИ И СЧЕТОВОДСТВО 3
- СЕКТОРНА МРЕЖА АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ 4
- СЕКТОРНА МРЕЖА ЕЛЕКТРОНИКА 5
- СЕКТОРНА МРЕЖА МАШИНОСТРОЕНИЕ 6
- СЕКТОРНА МРЕЖА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА 8
- СЕКТОРНА МРЕЖА ЕНЕРГЕТИКА 8
- СЕКТОРНА МРЕЖА ХИМИЧНИ ТЕХНОЛОГИИ 9
- СЕКТОРНА МРЕЖА ТРАНСПОРТ 10
- СЕКТОРНА МРЕЖА ХРАНИТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ 11
- СЕКТОРНА МРЕЖА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖИ 12
- СЕКТОРНА МРЕЖА ДЪРВЕСИНА, ХАРТИЯ, ПЛАСТМАСИ И СЪСКО 13
- СЕКТОРНА МРЕЖА СТРОИТЕЛСТВО 14
- СЕКТОРНА МРЕЖА СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО 15
- СЕКТОРНА МРЕЖА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА 16
- СЕКТОРНА МРЕЖА ФРИЗЬОРСТВО И КОЗМЕТИКА 17
- СЕКТОРНА МРЕЖА ХОТЕЛИЕРСТВО 18
- СЕКТОРНА МРЕЖА РЕСТОРАНТЬОРСТВО 19
- СЕКТОРНА МРЕЖА ТУРИЗЪМ И СПОРТ 20

² С 0 са означени училищата, за които има налични данни, но не е посочена секторна мрежа

Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.

Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Хотелиерство“ и в професионалното образование

Индикаторът е комплексен и е построен въз основа на данни от Информационната система на образованието. Изчислява се чрез претеглено сумиране на % учители по професионална подготовка в училищата, които а) отговарят на изискванията за заемане на длъжността с тегло 0.5, б) отговарят на изискванията за преподаване по всички предмети, които преподават с тегло 0.2, в) преподават теория и имат придобита професионално-квалификационна степен с тегло 0.2 и г) са преминали поне един курс за обучение в последните 3 години (след 2011 година)

По отношение дела на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Хотелиерство“, тя не се различава съществено от данните за професионалното образование. В самата секторна мрежа разсейването между оценяваните като най-добре и най-лошо квалифицирани преподаватели е доста малко. То е цели 70 точки от 100 възможни в този индикатор. Цели

седем училища са дали екстремни оценки по отношение квалификацията на преподавателите. Това е секторът с най-голямо сериозно разсейване на оценката в професионалното образование.

Нивата на квалификация на учителите в секторна мрежа „Хотелиерство“ са оценени малко по-ниско от средните за професионалните училища, за сметка на драматичното разсейване.

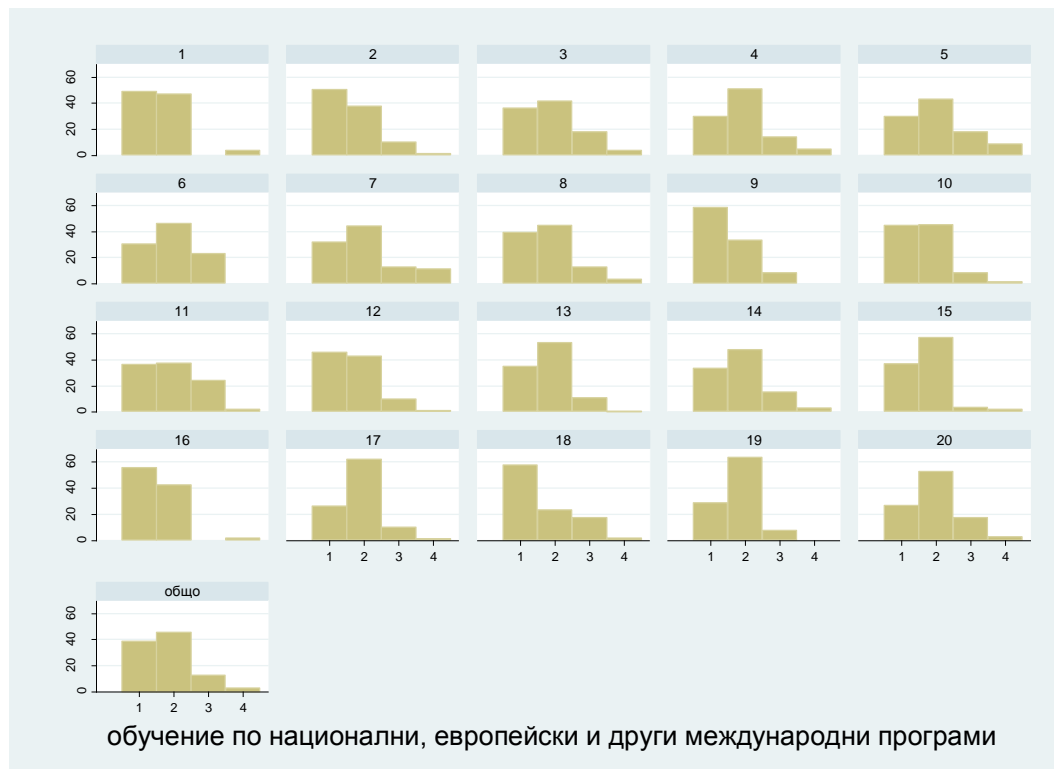
Шестте гимназии, върху които се фокусира настоящият анализ, се намират на и около средната стойност за секторната мрежа, като нито едно от тях не е дало екстремно ниска или висока стойност. Разсейването вътре в тази група е около 20 точки, между най-ниската и най-високата оценка, което значи, че се поддържа приблизително стандартизирано ниво на квалификация. Една от тях е дала по-ниска оценка, на фона на другите, която е от 65 точки и е на 12 точки от следващата най-ниска оценка, дадена в рамките на тази мрежа.

Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището

В секторна мрежа „Хотелиерство“ 22% от учителите не са участвали в обученията, организирани от училището или методическо обучение, но участвалите са като цяло доволни. В това отношение учителите в секторна мрежа „Хотелиерство“ проявяват по-голяма активност от останалите секторни мрежи в средното професионално образование. Това означава, че от гледна точка на учителите обученията са добри и полезни и си струва да се осигури възможност на повече учители да участват в тях.

Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми

При обученията, организирани по национални, европейски или международни програми степента на участие е около 68%, като оценките на полезността на обучението не са крайни, отново учителите се придържат към по-умерена оценка, която в 60% от случаите на участвали е по-скоро положителна. Процентът на учителите от включените в анализа училища, които смятат обучението си по национални, европейски или международни програми за безсмислено е нула, като това в абсолютни стойности също е 0. Нито един участвал не е намерил обучението за абсолютно безсмислено, като само 3% го намират за малко смислено.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

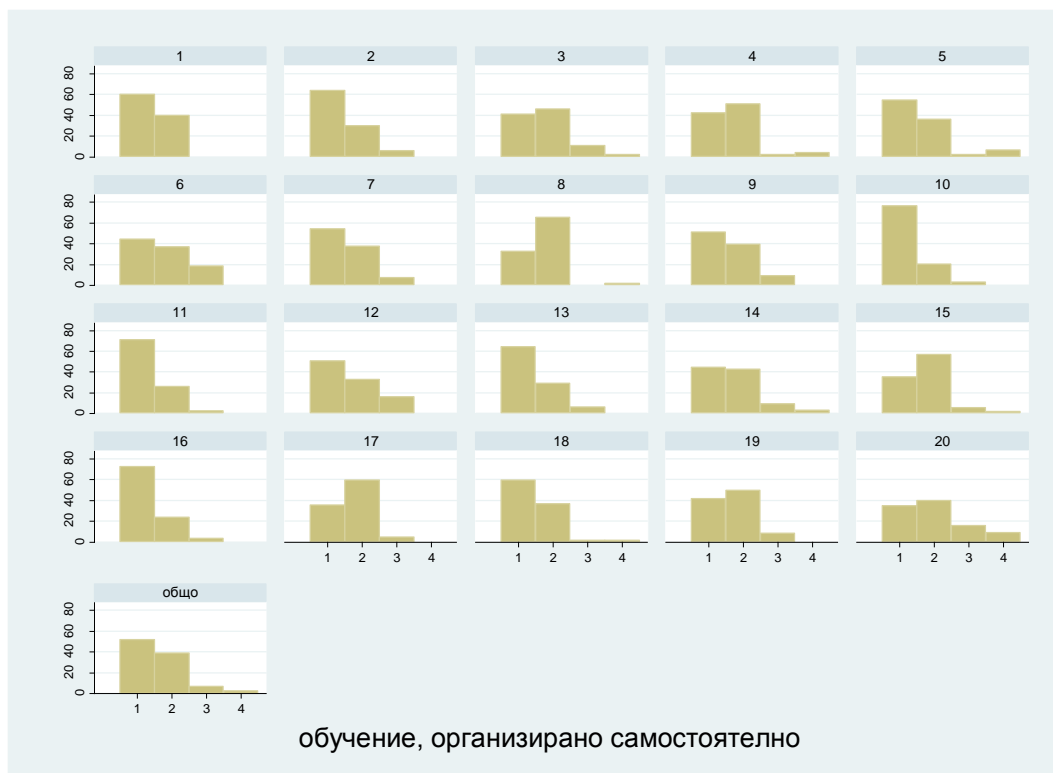

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно

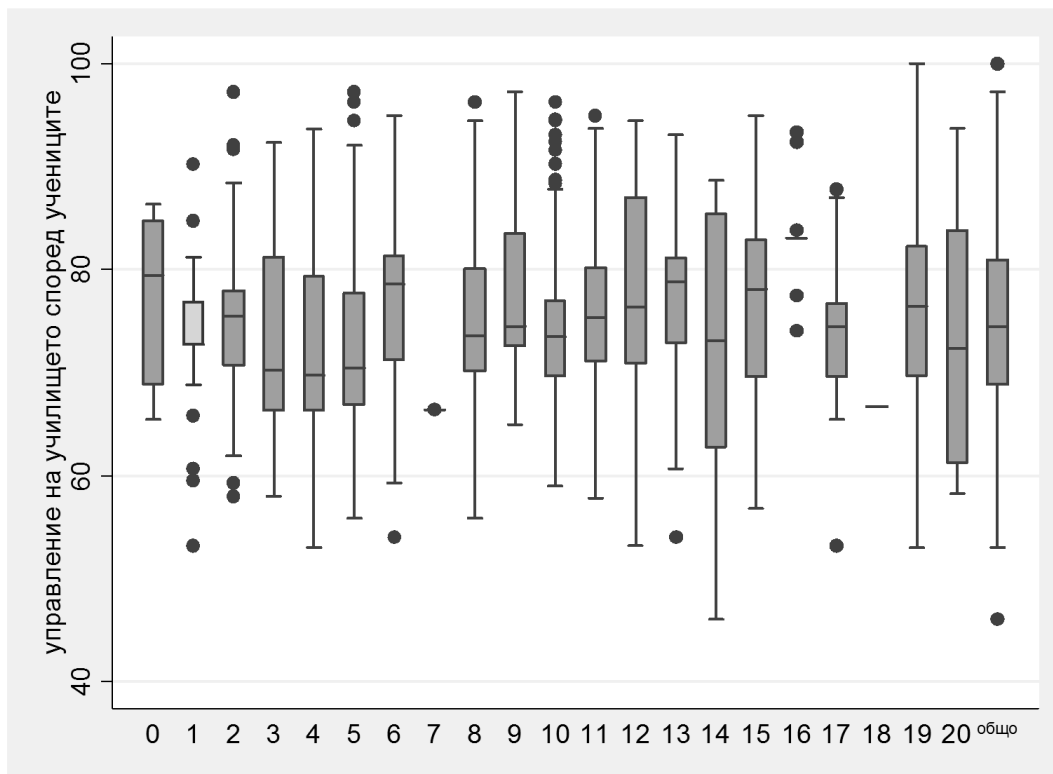

Обученията, организирани самостоятелно от учителите, се провеждат най-рядко. В секторна мрежа „Хотелиерство“ малко над 30% от учителите не са участвали въобще в тази форма на обучения. Въпреки това, 37% от посещаващите подобни обучения намират обученията за много полезни, а 60% за изключително полезни. Това са относително по-добри резултати от тези на другите форми на обучение. Самостоятелното организиране на обученията може да се окаже ефективно в много отношения, защото преподавателите би трябвало да знаят най-добре какви нужди имат по отношение на собствената си квалификация.

Данните до тук показват, че учителите оценяват високо допълнителните си квалификационни обучения, независимо от кого са организирани, но има място за подобрения, за да стане системата по-ефективна.

Управление на училището в секторна мрежа Хотелиерство

Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците

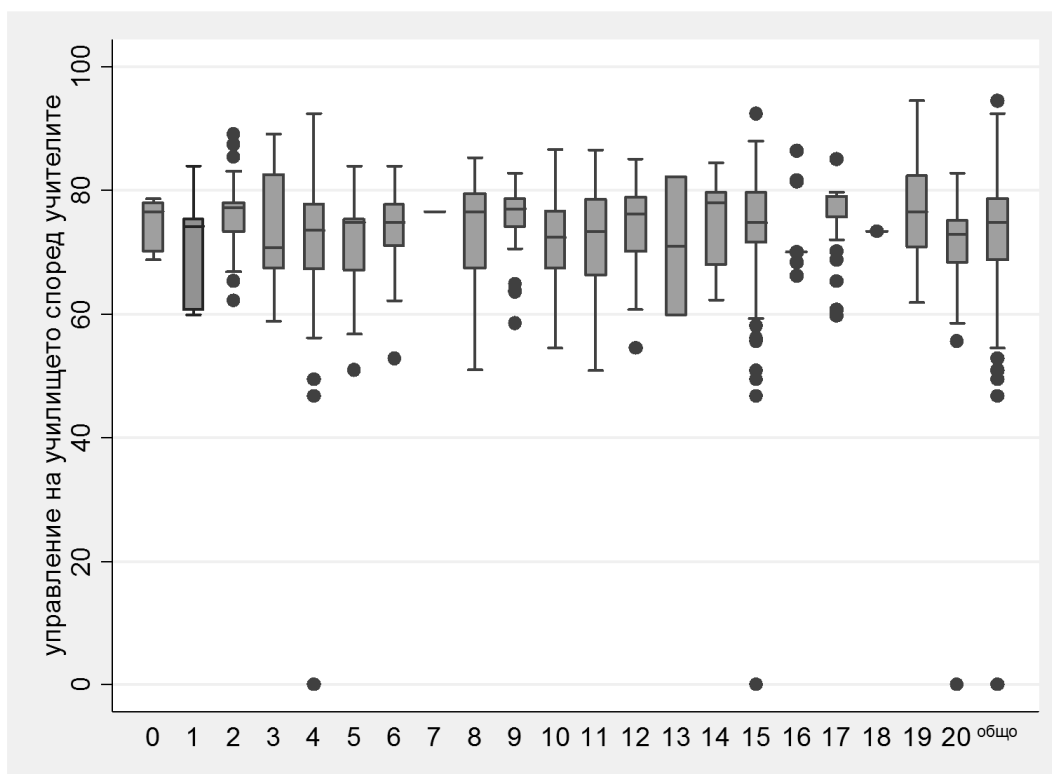
Индикаторът измерва степента на постигнатите резултати в областта на управлението на училището, като се формира се от отговорите на въпроси, зададени на учениците в гимназиите, включени в анализа на базата на анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование.

Оценката на управлението на училището според учениците в секторна мрежа „Хотелиерство“ е малко по-висока от средната за професионалното образование. За него оценката е около 75 точки, като средната оценка за секторната мрежа е около 78 точки. Фигура 5, стълб номер 19 показва, че разсейването на резултатите в цялата секторна мрежа е от около 45 точки между най-добрият и най-лошият резултат, което значи, че училищата в това професионално направление не поддържат определена политика на училищен мениджмънт и че тази политика, която се поддържа, не е подчинена на нуждите на конкретното професионално направление.

За гимназиите, обект на настоящият анализ, важат същите тенденции, като разликата между най-добре и най-лошо оценената като мениджмънт гимназия е 11 точки от индикатора. Това значи, че групата на анализ е дори по-хомогенна откъм оценки на учениците, отколкото групата по професионално направление в национален мащаб. Пет гимназии са дали оценка

малко под и малко над средната за професионалното образование, като последната е дала по-добра оценка на управлението с 10 точки, спрямо последната от по-хомогенната група.

Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес

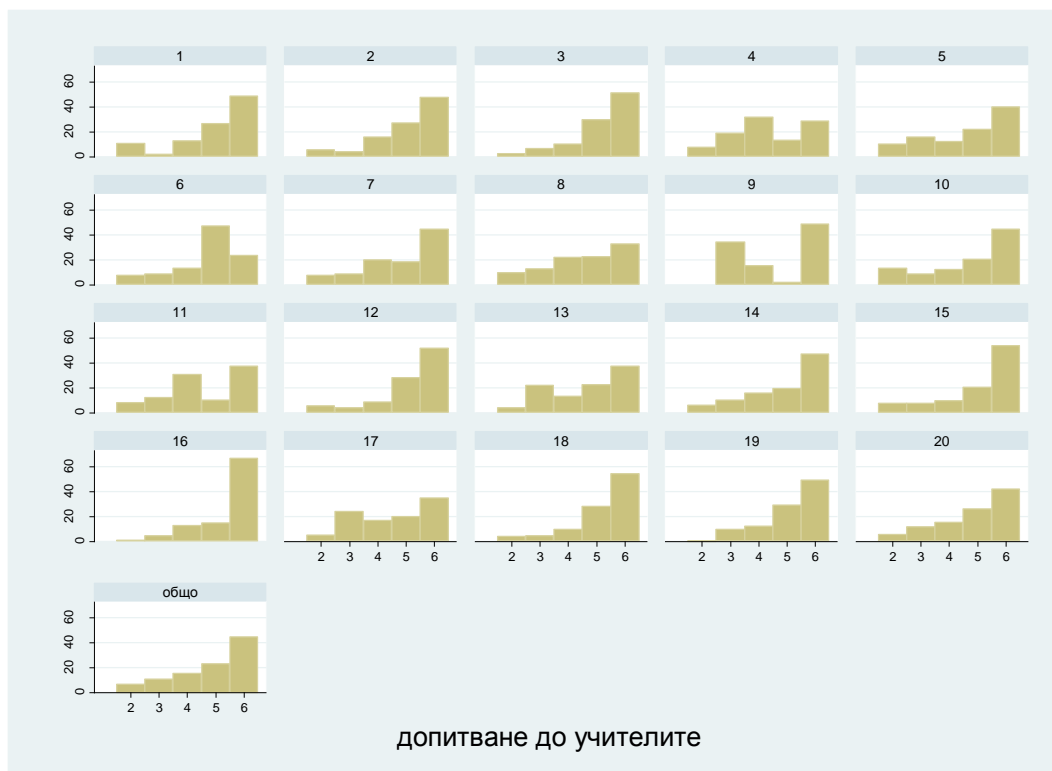

Индикаторът е формиран на базата на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от управлението на училището - системата за управление и взимане на решения в училището.

В секторна мрежа „Хотелиерство“ средната оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения в училището и за организацията на работния процес е близка до средната за цялото професионално образование, като няма случаи на учители, дали екстремно ниски или екстремно високи оценки в рамките на секторната мрежа. Разсейването на дадените оценки е едно от най-малките в сравнение с другите мрежи в професионалното образование. Интервалът на точките е около 23, което значи, че самата секторна мрежа е хомогенна по отношение на оценките на училищния мениджмънт.

Гимназиите, върху които се фокусира анализът ни, са дали оценка в диапазон от около 10 точки разстояние между най-добре и най-лошо оценените. Това е доста хомогенна група, където преподавателите са по-скоро доволни от начините на управление, като четири гимназии са дали оценки малко по-ниски от средната за професионалните училища, а две малко по-високи.

Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения

Малко под половината учители в секторна мрежа „Хотелиерство“ потвърждават, че училищното ръководство се допитва до тях при взимането на управленски решения, което е тенденция в национален мащаб. Забелязва се, че някои от преподавателите са съгласни, че се допитват до тях и такива, които по-скоро не са съгласни. В процентно съотношение, онези, до които се допитват, са около 80%, докато онези, до които не се допитват, са около 20%. Мненията не са полярни, а по-скоро хомогенни и свидетелстват, че училищните ръководства се допитват и до преподавателите в ролята им на експерти в ежедневните особености на образователния процес.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

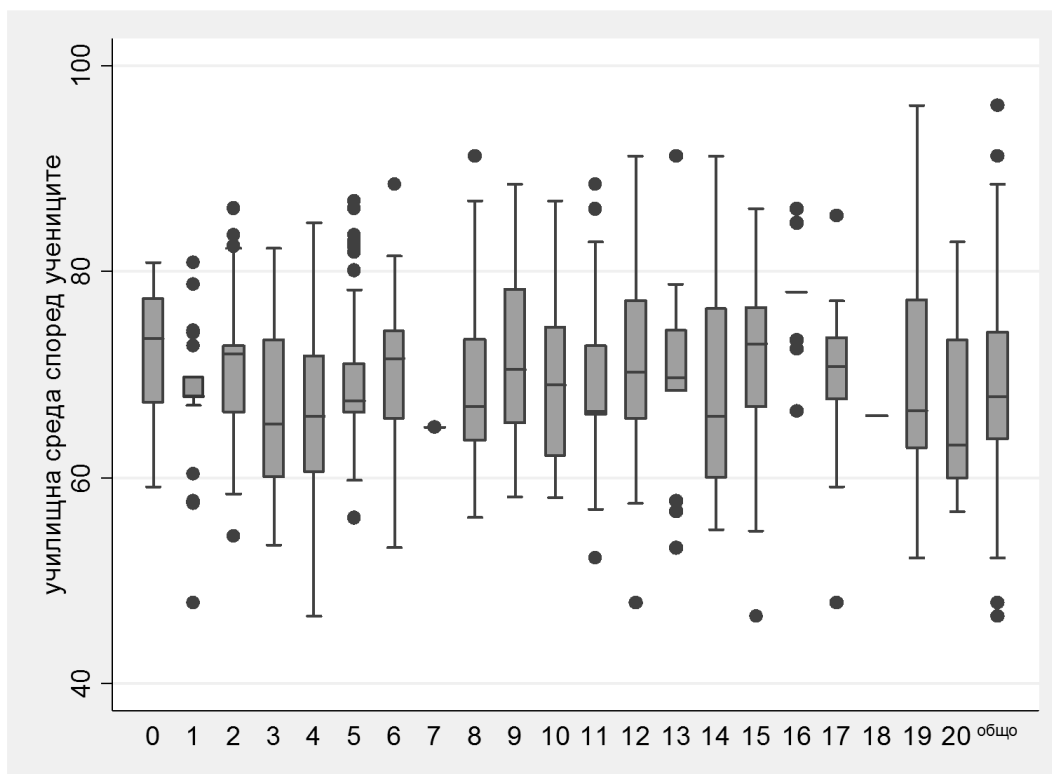
Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи

По отношение на ясните и прозрачни процедури по вземането на решения повечето преподаватели се обединяват в мнението си, че процедурите са по-скоро или напълно ясни. Противното мнение се споделя от много малко учители.

Училищна среда

Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците

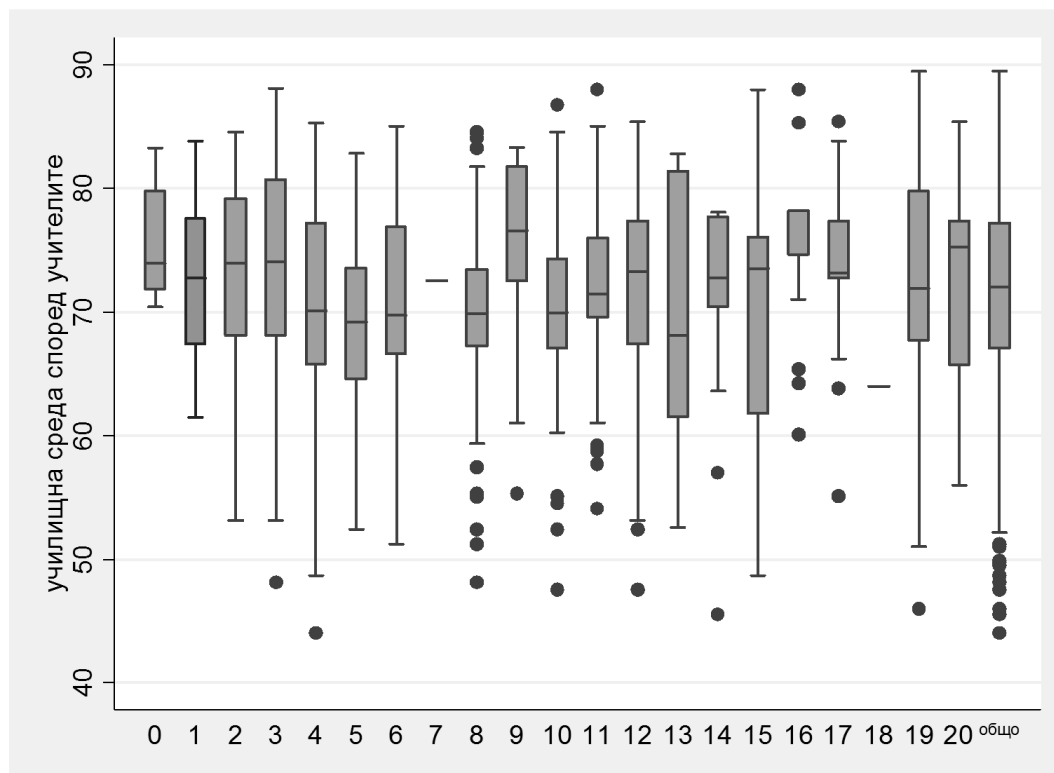

Оценката на училищната среда е комплексен индикатор, който включва отговорите на въпроси от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование, засягащо материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината в училището.

Средната оценката в национален мащаб по секторна мрежа „Хотелиерство“ е 68 точки от този индикатор, което практически е и средната оценка за професионалното образование. Разсейването вътре в секторната мрежа е доста голямо, почти 50 точки от 100 по този индикатор, което значи, че нивото на училищната среда се вижда почти корено различно от училищата в професионалното образование. Няма екстремни стойности, нито ниски, нито високи.

Шестте гимназии, включени в проекта, дават оценки, които отразяват цялостната тенденция в професионалното образование. Три от тях се движат точно около средната. Една гимназия е дала с 8-9 точки повече от тях като оценка на училищната среда. А учениците в останалите две гимназии са дали оценки в горната част на скалата от по 82 точки.

Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите

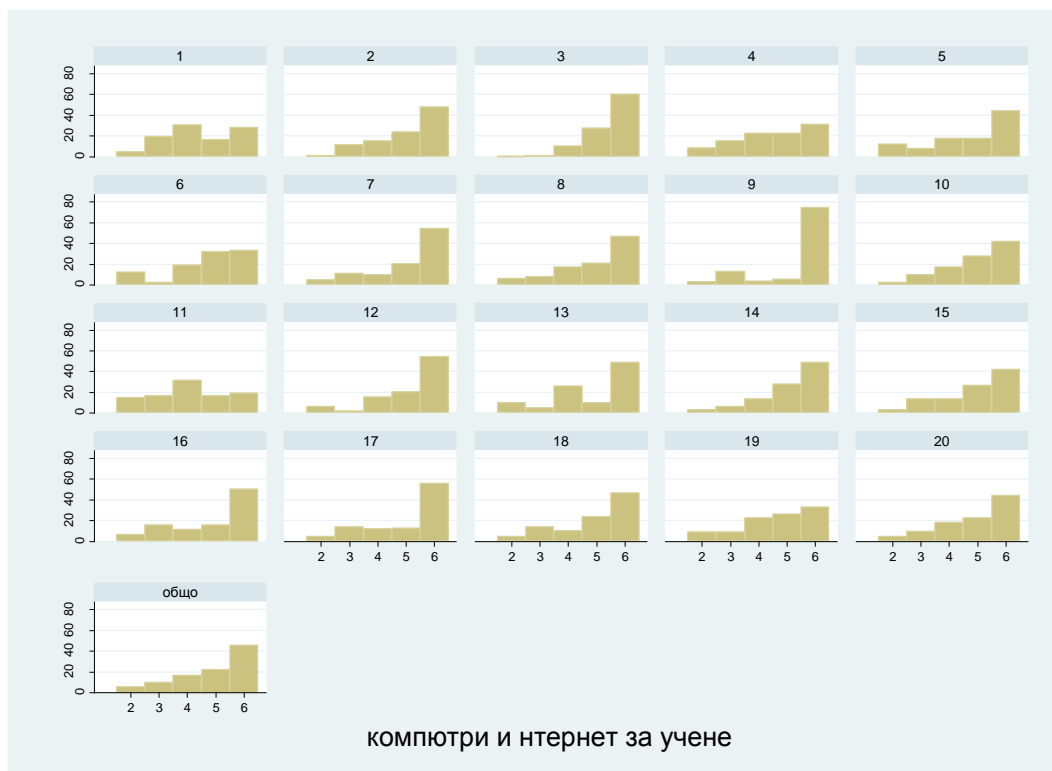

Индикаторът представлява оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от училищната среда, в т.ч. материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината, информационната дейност и мерките за социализиране на ученици в училището.

Оценката на училищната среда според учителите за професионалното направление е точно колкото средната оценка в национален мащаб. Разсейването е малко по-малко отколкото при оценката, дадена от учениците, но тук има крайна, екстремно ниска оценка.

Шестте гимназии в групата на анализа се намират почти по цялото продължение на графиката. Гимназията, дала 62 точки, което е на 10 по-малко от средната за професионалното образование в това направление и също на такова разстояние от първият най-нисък отговор, даден от гимназия в групата. Учителите в тази гимназия са дали оценка на училищната среда по-ниска от учениците в същата гимназия с 13 точки разлика. Възможно е това да се дължи на липси в материално-техническата база, които не биха могли да бъдат оценени от учениците на този етап. Има и три гимназии, които отново се намират в точки около средната, като някои от тях са различни от гимназиите с такова оценка на показателя, която учениците дават. Учителите от две гимназии дават много висока оценка на материално-техническата база, която им се предоставя, като това са и високо оценените и от учениците гимназии.

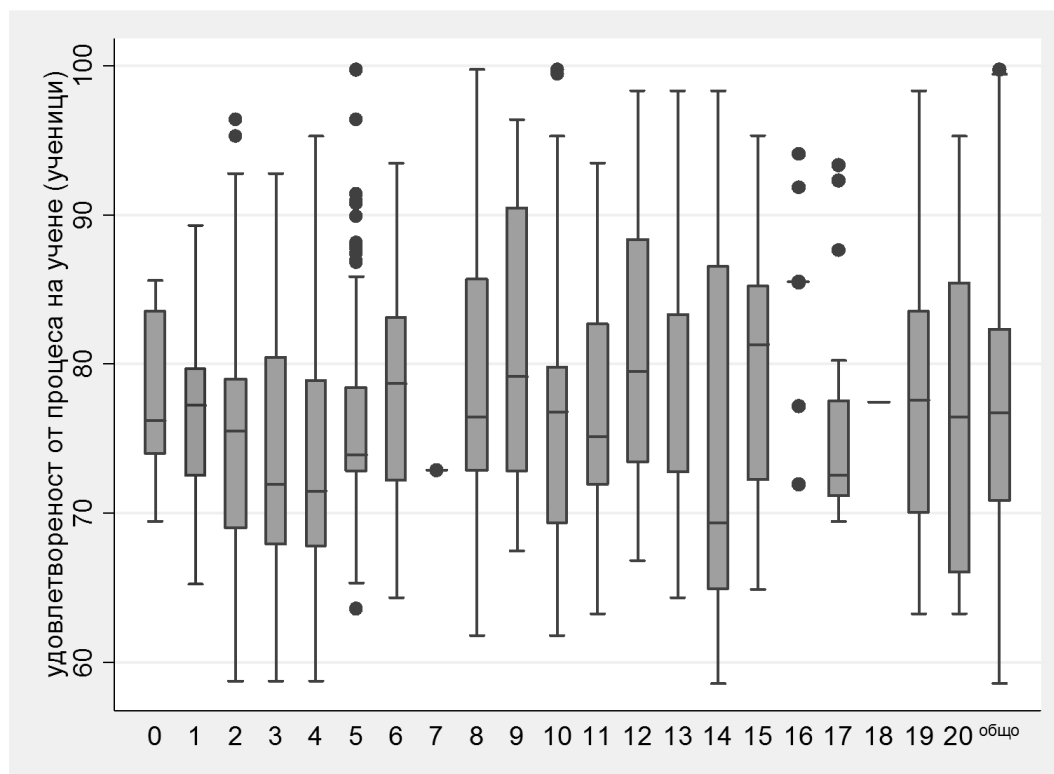
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете

Възможността за използване на съвременна компютърна техника и интернет в часовете е един от компонентите на индикатор училищна среда (Фигура 11). Скалата е с нарастващи положителни оценки от ляво на дясно. Става ясно, че учителите от тази секторна мрежа са много доволни от осигуреността и възможността за работа с компютри и информационни технологии, за разлика от други секторни мрежи, където това не е така. На този факт трябва да се обърне внимание, тъй като компютрите са станали част от професионалното оборудване във всички сфери и са нужни при практикуването на повечето професии.

Организация на учебния процес и оценяването

Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)

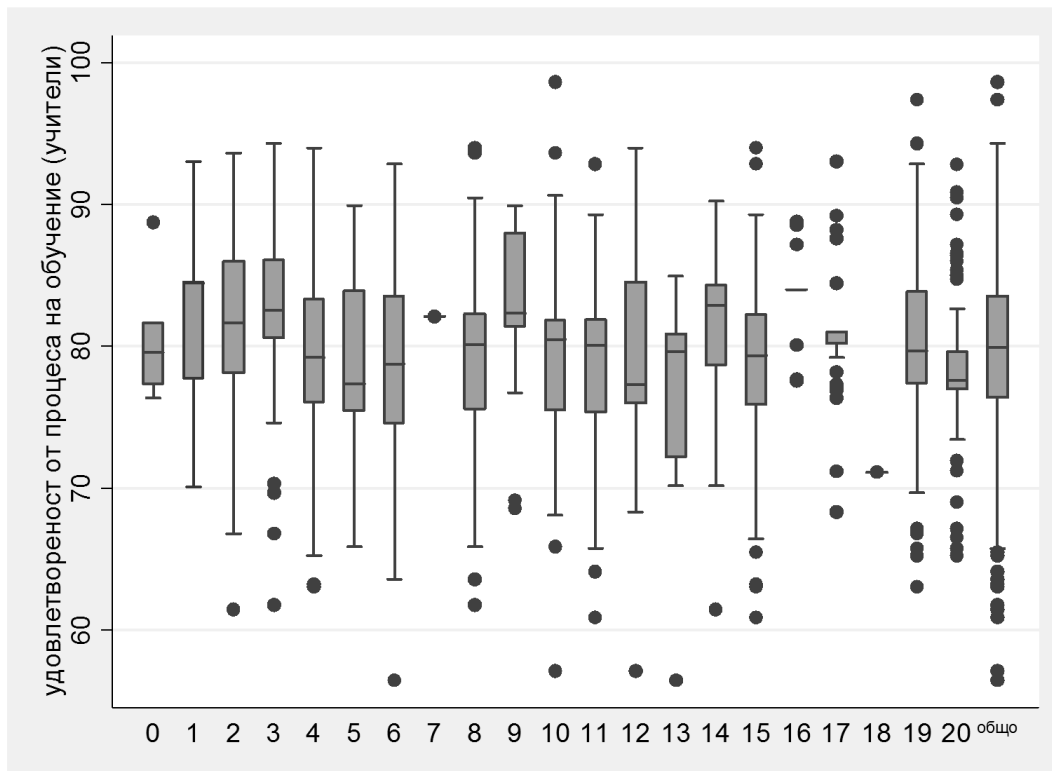

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред ученици за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на учене при учениците от секторна мрежа „Хотелиерство“ е сравнима със средната за цялото професионално образование и е малко под 80 от 100 възможни точки в индикатора. Разсейването на резултатите по училища не е много голямо в сравнение с останалите секторни мрежи. Цялото разсейване е в рамките на 25 точки от показателя, за сравнение, в някои от останалите професионални направления разсейването е около 40 точки.

Шестте гимназии от секторната мрежа попадат в рамките от 65 до 85 точки, като една от тях е дала 65 точки от индикатор по този въпрос и се явява долната граница за интервала в национален мащаб. Още две гимназии са дали близки до този резултати, което значи, че тук в интересуваша ни група се оформят три гимназии с по-недоволни ученици и три с по-доволни. Предвид резултата, който секторната мрежа е постигнала в техническо отношение, можем да заключим, че това недоволство по-скоро се дължи на вътрешно-училищни специфики.

Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)

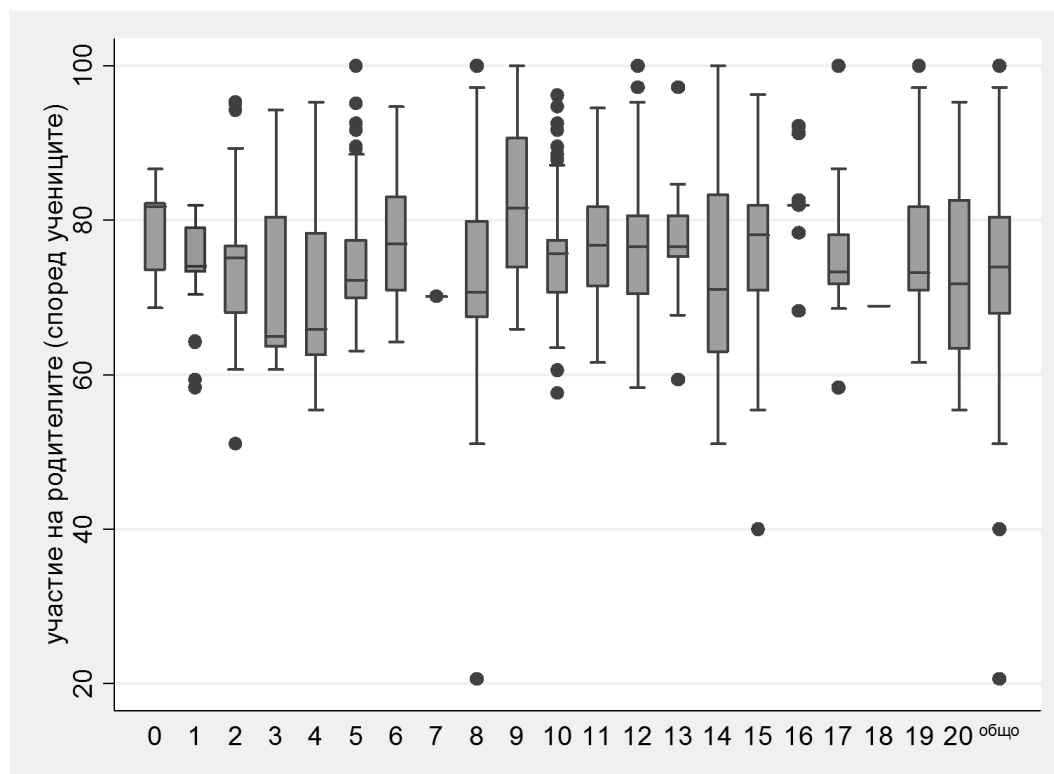
Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учители за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на обучение при учителите от секторна мрежа „Хотелиерство“ е малко по-ниска от средната за цялото професионално образование с малко под 80 точки от 100 възможни в индикатора. Разсейването на мненията е в диапазона между 65 и 95 точки, като по този индикатор се срещат и крайни оценки, положителни и отрицателни. Повече са училищата, чиито учители са дали крайно ниски оценки по отношение на удовлетвореността си от процеса на обучение.

Учителите от шестте гимназии обект на анализа са дали оценки в диапазона от 63 до 83 точки от индикатора. На стълб 19 може да се види разпределението за професионалното направление като цяло, а интересуващите ни гимназии се намират в долната половина на скалата. Удовлетвореността е средна на база професионалното образование, но има определени места, където може да се работи за по-доброто устройване на учебния процес.

Партньорства и родителско участие

Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците

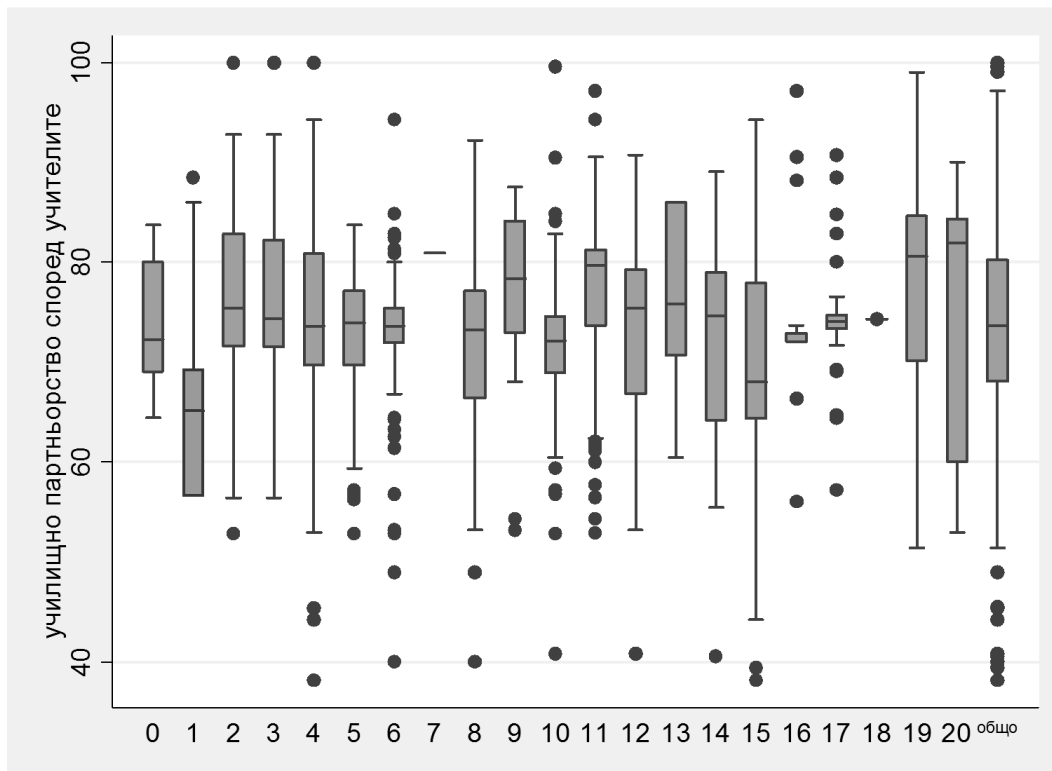

Този индикатор се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учениците за удовлетвореността от училищното партньорство, в т.ч участието на родителите им в училищния живот.

Според отговорите, дадени от учениците в направление хотелиерство, участието на родителите може да бъде оценено на около 70 точки при максимум от 100. Разсейването по този показател за професионалното направление е голямо - около 40 точки от индикатора, като няма екстремно ниски оценки за участие на родителите, но има училище, което е дало максимален брой точки на родителите на своите ученици за тяхното дейно вземане на участие в учебния процес.

В интересуващите ни гимназии оценката за партньорството между институциите на училището и родителите на учениците са близки една до друга, като разликата между първия и последния резултат в групата е едва 10 точки. Като цяло учениците оценяват положително партньорството между гимназия и родители, но на фона на резултатите за професионалното направление и някои други високи оценки има място да бъдат разработени още по-работещи механизми за училищно-родителско партньорство.

Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите

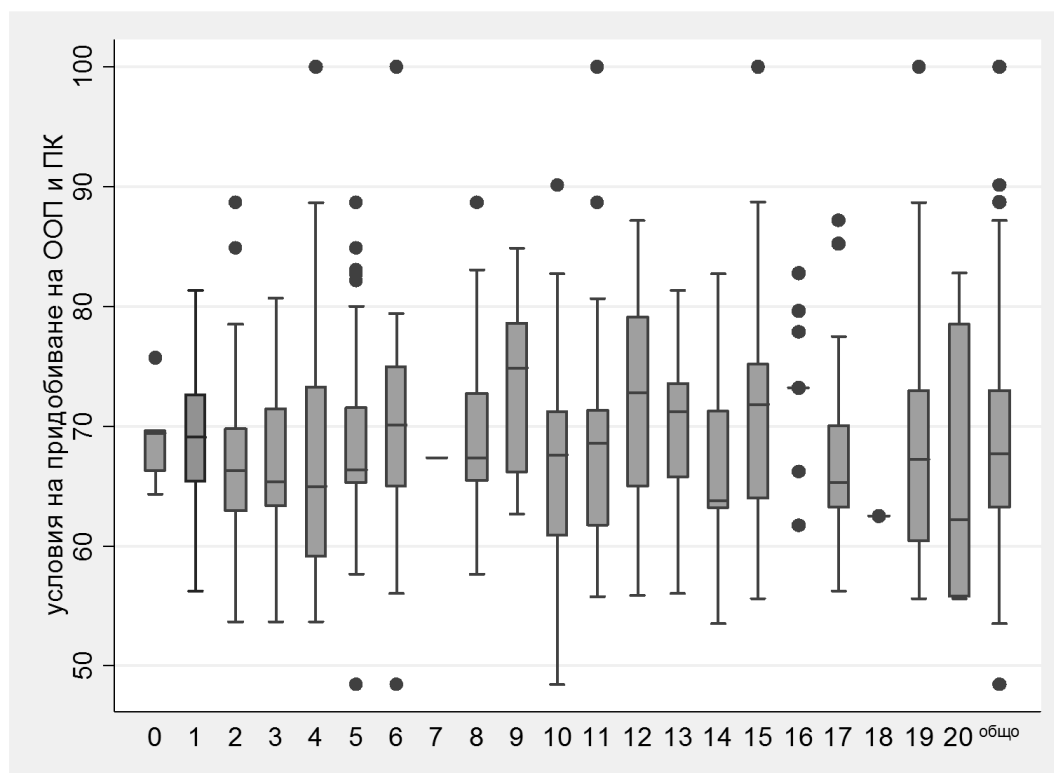

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от училищното партньорство, в т.ч. партньорството между училището, родители на ученици и работодатели.

В секторна мрежа „Хотелиерство“ оценката от страна на учителите за степента на развитие на партньорски отношения между училището от една страна и родителите, висшите училища и бизнеса от друга, е доста висока в сравнение със средната за професионалното образование. Всъщност е една от най-високите средни оценки спрямо всички професионални направления. Едно училище от шестте, върху които се фокусира доклада, е дало оценка равна на средната за професионалното образование по този индикатор, а всички останали високо оценяват създадената връзка. Възможно е да всяка гимназия да използва различни нива на комуникация приоритетно. Въпреки това високите оценки говорят за добре развита система на общуване и участие между училището и неговите партньори.

Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация

Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка на учениците, получена по данни от анкетно проучване относно удовлетвореността им от условията на придобиване на общообразователната и професионалната подготовка, като част от системата за ефективно управление на професионалното образование

Степента на удовлетвореност на учащите по отношение условията за придобиване на общообразователна и професионална подготовка за професионалното образование като цяло е ниска, с оценки малко над 65 точки от 100.

В секторна мрежа „Хотелиерство“ средната удовлетвореност е толкова точки, колко е средното ниво на удовлетвореност за професионалното образование в национален мащаб.

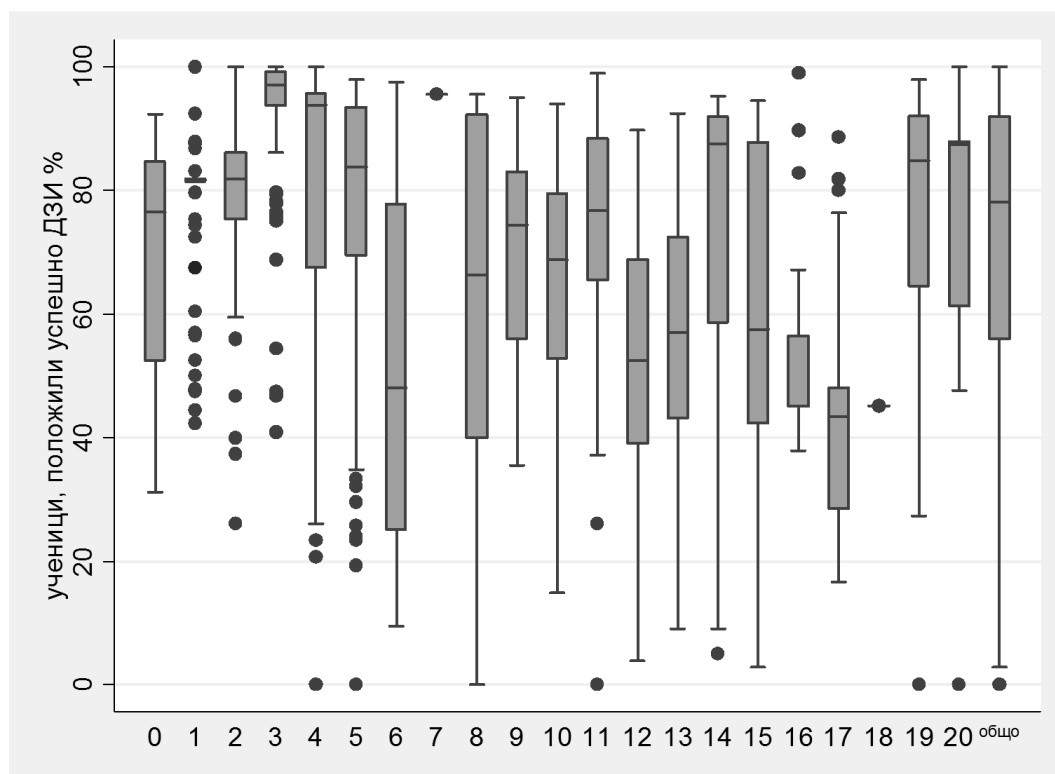
Шестте гимназии, върху които се базира настоящият доклад, са разпределени по почти цялата продължителност на стълб 19, представляващ скалата за удовлетвореност. Три от тях се намират около средната за професионалното направление. Една от гимназиите дава оценка с 5 точки по-ниска за условията за придобиване на професионално-квалификационна степен, а друга гимназия е оценила много по-високо същия индикатор с цели 89 точки. Условията изглеждат доста разнородни между гимназиите, макар и да се намират в едно и също професионално направление.

Индикатори от група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот

Индикаторите от тази група се базират на обективни данни за дела на учениците, които са положили успешно държавен зрелостен изпит (ДЗИ) и държавен изпит по професията (ДИП), за дела на отпадналите, индикатори за удовлетвореността на учениците от придобитата квалификация и субективни данни за удовлетвореността на представителите на бизнеса.

Ученици, положили успешно Държавен зрелостен изпит и Държавен изпит по професията

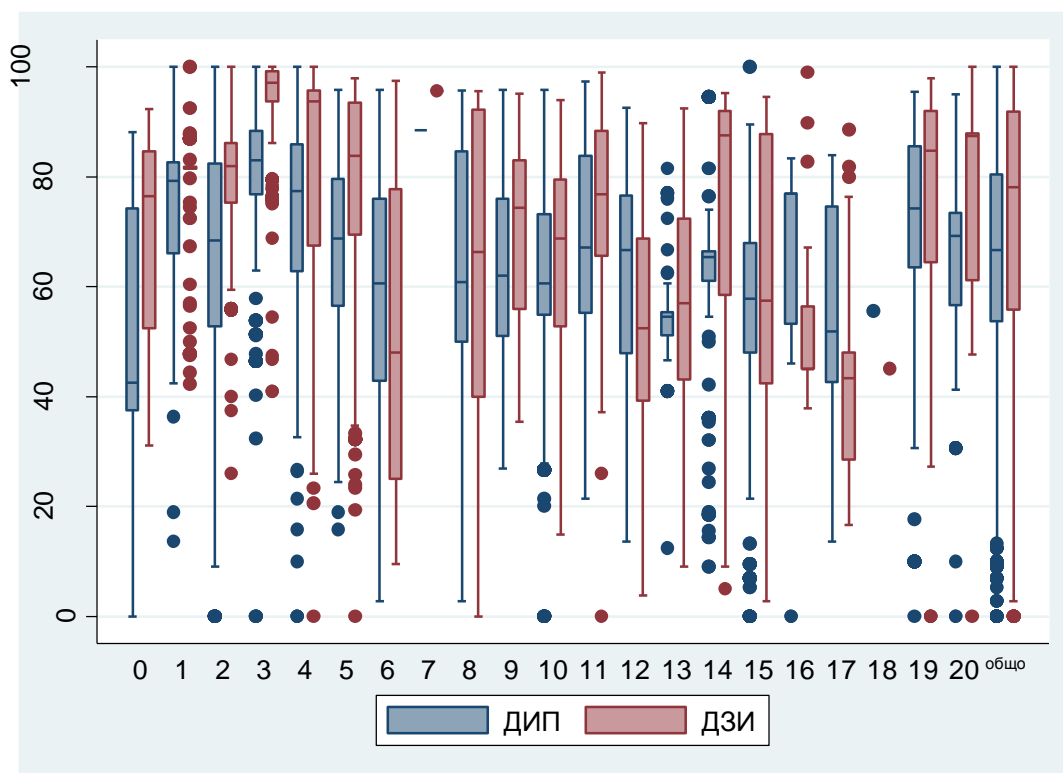
Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно държавен зрелостен изпит

Индикаторът е изчислен на училищно ниво и показва процентът ученици, положили успешно два зрелостни изпита от месец май 2013 година. Като цяло разликите между успеваемостта за полагане на ДЗИ по секторни мрежи са съществени. Завършващите в секторна мрежа „Хотелиерство“ обаче се справят по-добре от средното за професионалното образование, като средният процент на успеваемост е над 80%, което говори за добра общообразователна подготовка, въпреки относително по-ниските оценки за условията по придобиване на образователно-квалификационна степен. Разсейването в самата секторната мрежа обаче е много голямо, като се простира на цели 70 точки от индикатора. Има случай на училище, в което нито един от учениците не е положил успешно ДЗИ.

Интересуващите ни в анализа гимназии са разпръснати, като в едно от тях само 68% от учениците полагат успешно държавен зрелостен изпит. Други три постигат около 80% успеваемост, което се покрива и със средната за направление. Последните две гимназии имат над 90% успеваемост на ДЗИ.

Фигура 18. Дял на успешно положилиите държавни зрелостни изпити и държавния изпити по професията

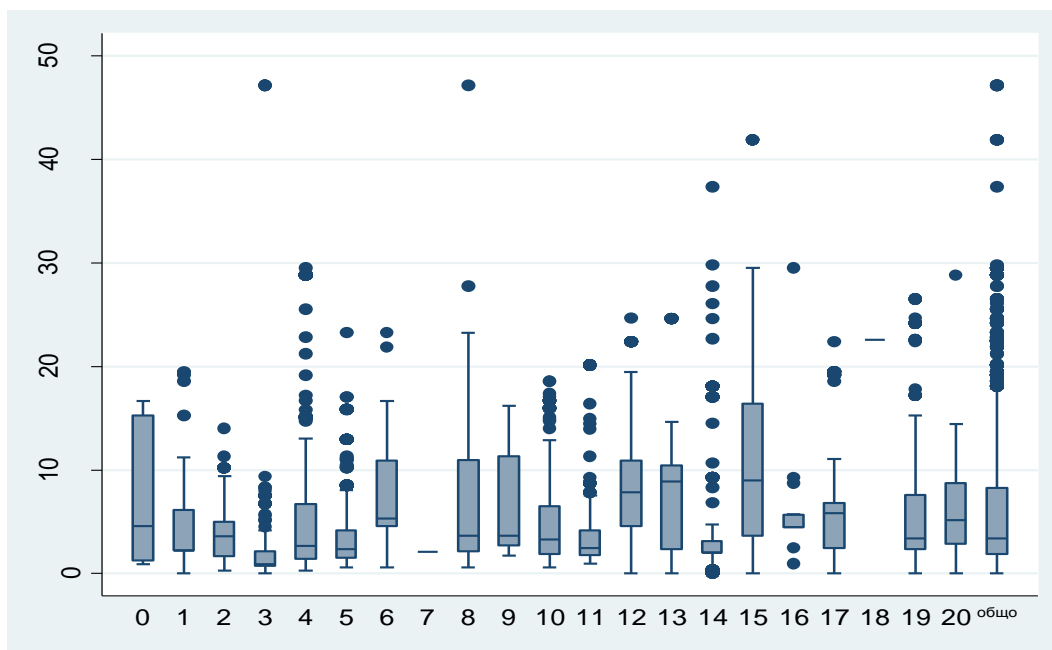

Като цяло за професионалното образование резултатите от държавните зрелостни изпити са по-високи от държавния изпит по професията. Този модел се наблюдава при повечето професионални направления, но има и изключения. Секторната мрежа „Хотелиерство“ потвърждава това заключение. За разлика от други професионални направления, където процентът на положилиите успешно ДИП и ДЗИ се разминават много драматично, тук разликата е около 10%. Това говори за добро паралелно и последователно подготвяне както за изпита за професионално-квалификационна степен, така и по общо образователните дисциплини.

В четири от гимназиите, обект на анализа, учениците по-често полагат успешно изпита за професионалната си подготовка, отколкото този по общообразователни предмети. В други три тенденцията е за по-добро справяне с държавния зрелостен изпит. Най-сериозната разлика е от 14% успеваемост в полза на държавните изпити спрямо професионалната подготовка, което се наблюдава в един случай и 12% разлика в полза на изпита за професионална подготовка в друг случай.

Отпаднали ученици

Фигура 19. Дял на отпадналите ученици

Данните за изчисляване на индикатора са от базата данни от Информационната система на образованието. Информацията е за отпаднали от професионални паралелки за последната година, като за отпаднали се считат ученици, които са записани в клас, различен от 12-ти, през предишната учебна година (2012/2013), и не са записани в нито едно училище в нито една паралелка (вкл. общообразователна) за текущата учебна година (2013/2014).

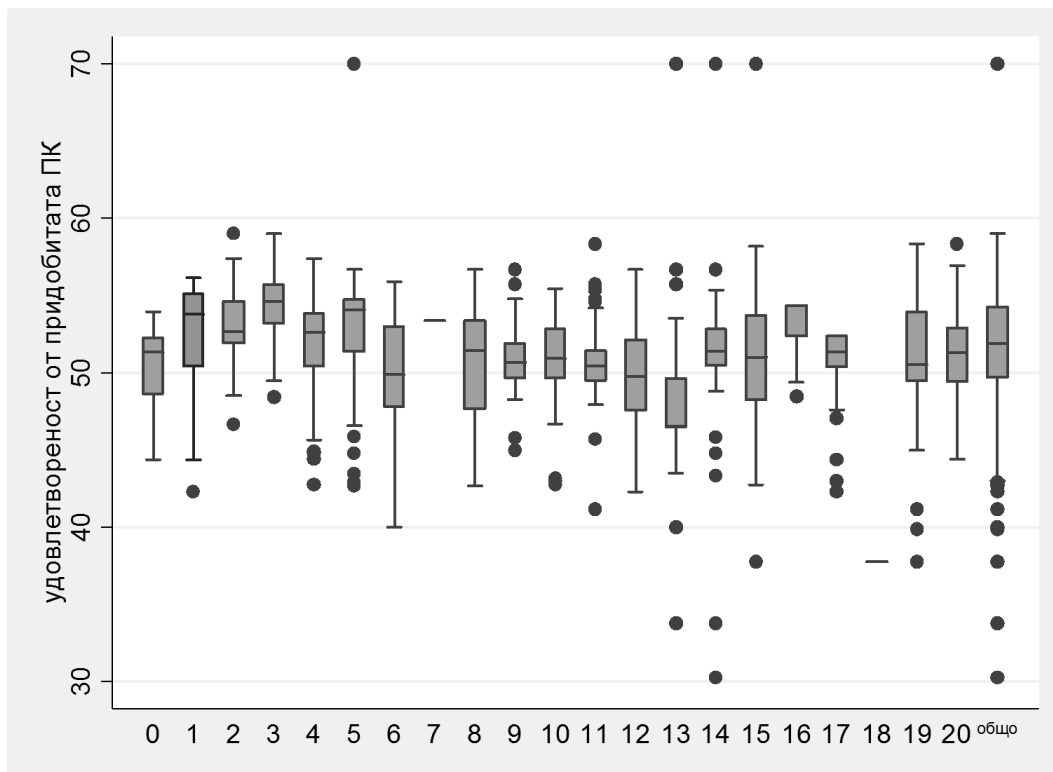
В дела на отпадналите ученици по секторни мрежи има значими разлики. В секторната мрежа „Хотелиерство“ средната на отпадането е точно колкото средната за професионалните училища, но разсейването е по-голямо, тоест има училища с драматично отпадане на ученици. В секторната мрежа има няколко училища с процент на отпадане на ученици от над 20 процента.

Шестте гимназии, представляващи интерес в настоящия доклад, са по-скоро хомогенна група, що се отнася до процента на отпаднали ученици. Във всяко от тях процентът на отпадане е под 5% и около 2%. Това са резултати близки до средната на отпадане в професионалните училища, което значи, че отпадането по-скоро не се дължи на конкретното професионално направление или намирането му за безперспективно от страна на учащите в него.

Тези данни повдигат въпроси за ефективността на професионалното образование, за неговата актуалност и приложимост, както и за това кои ученици се насочват към него и как те да бъдат задържани в образователната система.

Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация

Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учениците за удовлетвореността от придобитата професионална квалификация, в т.ч. отношението им към училището, плановете им за развитие след като го завършат и качеството на подготовката, която получават.

Удовлетвореността от получената професионална подготовка на учениците в професионалното образование е като цяло ниска, с малко над 50 точки и по-големи разсейвания.

В направление „Хотелиерство“ оценката на удовлетвореност не е толкова разпръсната, колко е в професионалното образование като цяло, движейки се в параметрите между 45 и 55 точки, като няколко училища са дали екстремно ниски оценки на удовлетвореността си от професионалната квалификация.

Шестте гимназии, върху които е построен анализа, са дали оценки около средната, като няма откъсвания от хомогенната група. По отношение на професионалната си квалификация учениците са средно уверени за нейната полза за тях лично и възможността да се реализират в нея.

Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии

Работодателите в сектор „Хотелиерство“, които са отговорили на въпросът за вземането на участие по някой от десетте начина на участие в средното професионално образование са 76.

От отговорилите и вземащи участие над 60% заявяват, че информират професионалните училища за свободните работни места, които предлагат. В 40% от случаите професионалните училища са потърсили мнението на работодатели в сектора за програмите на обучение, които предлагат. Това все пак е една не много силна връзка и заинтересованост от страна на професионалните училища за връзката с пазара на труда и говори за наличието на малка и недостатъчна връзка между училище и работодатели.

По отношение на осигуряването на база за провеждане на учебни практики и стажове, над 80% от работодателите имат осигурена такава и предлагат възможности за учещите в професионално направление „Хотелиерство“. Една от формите на сътрудничество, която се характеризира с ниско участие и не голяма популярност, е наемането на учители, преподаващи в професионалното направление, на работа. В секторната мрежа „Хотелиерство“ работодателите, които практикуват тази форма на сътрудничество, са малко над 15%. Това е нисък процент в сравнение със средното участие за професионалното образование в национален мащаб и е възможна тази форма на сътрудничество да спомогне положителното развитие на връзката между кадрова подготовка и пазар на труда в професионалните училища.

Забелязва се, че чисто финансовата подкрепа за оборудване на професионалните гимназии е доста непопулярна сред работодателите. По този начин едва 20% от работодателите са взели участие в тази форма на сътрудничество. В настоящата секторна мрежа едва 5% от работодателите дават стипендии за изявени ученици, което е тенденция в цялата страна, но все пак се намира под нея в процентно съотношение.

По отношение предлагането на работа за завършили ученици, които са се обучавали в сектора, около 80 % от работодателите предлагат такива места, като в процентно отношение това се разминава леко с процентът на работодателите, които по принцип информират професионалните училища за свободни работни места. 15% по-малко са работодателите, които предлагат работа на изявени ученици, които имат навършени 16 години. Този резултат е един от по-добрите на фона на други сектори в професионалното образование и показва относително по-голямата ангажираност на работодателите в сектора по отношение на кадрите, които излизат от професионалните училища. Голяма част, около 80% от работодателите в сектора, наемат хора със средно професионално образование, отговарящо на тяхната икономическа дейност. Това е тенденция в професионалното образование, като секторната мрежа „Хотелиерство“ произвежда кадри с подготовка, която по-скоро отговаря на търсенията на работодателите, но не изцяло. Когато определено ниво на подготовка за работа не е

достигнато в професионалното обучение, най-често работодателя компенсира тази липса с допълнително наставничество на служителя.

5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарты) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател

Бенчмарк анализът е направен с използване на методите за анализ на границата на ефективност. Анализирани единици са училища, групирани по секторни мрежи. За всяко училище е изчислен количествен показател за ефективността, посочено е мястото му в скалата на ефективност и са получени препоръки за подобрения по отделни индикатори. Наблюденията са коментирани на ниво секторни мрежи. Тъй като при анализа на ефективността общият контекст е решаващ за разбирането на ролята на отделните фактори, не беше подходящо резултатите да се коментират изолирано от останалите. Направен е и анализ дали е подходящо референтни училища, от които може да бъде почерпен опит, да се търсят само в секторната мрежа или е добре това да става в цялата съвкупност от средни професионални училища. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране

Проблемните моменти при въвеждането на ЕСУПО, както и полезността на отделните индикатори, са разгледани в контекста на цялата система на средното професионално образование. Подбраните до момента индикатори са валидни за всички секторни мрежи и имат голямото предимство да позволяват сравнимост. Най-добре изпълняват тази функция индикаторите, които освен останалите си полезни свойства като релевантност, надеждност, измеримост, ниска чувствителност към незначителни промени в контекста, успяват да диференцират добре различните училища и различни съвкупности от училища, каквито са секторните мрежи. Затова най-подходящо е тези индикатори да бъдат разгледани за всички секторни мрежи едновременно. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

Списък на фигурите в текста

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Хотелиерство“ и в професионалното образование	6
Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището.....	7
Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми	8
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно	9
Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците	10
Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес	11
Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения	12
Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи	13
Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците	14
Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите	15
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете ...	16
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)	17
Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)	18
Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците	19
Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите.....	20
Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация	21
Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно държавен зрелостен изпит	22
Фигура 18. Дял на успешно положили държавни зрелостни изпити и държавния изпити по професията	23
Фигура 19. Дял на отпадналите ученици.....	24
Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация	25